

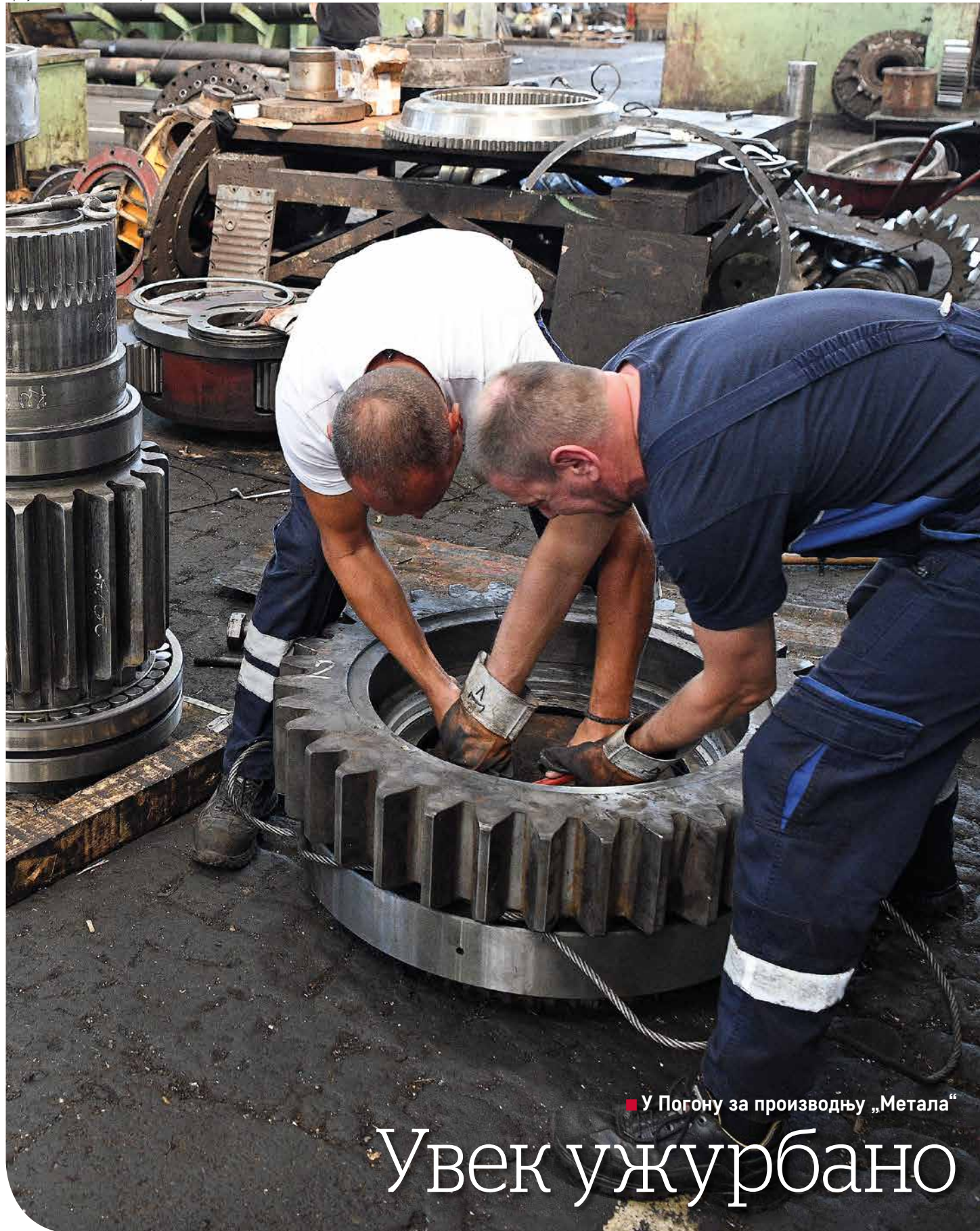

ЕНЕРГИЈА

КОЛУБАРА

број 70 // септембар 2023.

ISSN 2560-5143

■ У Погону за производњу „Метала“

Увек у журбано

www.eps.rs

Све информације на једном месту

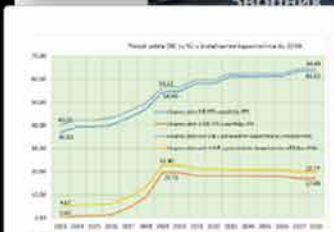
ЕПС
ИНФО

Скенирај QR код

<https://energija>

Зелени бум ЕПС-а до 2038. године

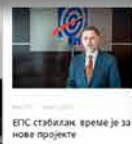
Нови зелени мегавати стратешки су опредељене „Електропривреде Србије“ и то потврђује Зелени пут ЕПС-а, документ који обједињује најважније инвестиционе пројекте у области обновљивих извора. Батна енергија из угља јесте стварност и садашњица нашег електроенергетског сектора, али на траси декарбонизације.

ВЕСТИ | 23.12.2022
ЕПС не зависи од увоза електричне енергије

ВЕСТИ | 29.12.2022
Потребна транзиција по мери Србије и ЕПС-а

ВЕСТИ | 29.12.2022
ЕПС стабилан време је за нове пројекте

ВЕСТИ | 29.12.2022
РБ Колубара

ВЕСТИ | 29.12.2022
ТЕ-КО Костолац

ВЕСТИ | 29.12.2022
Исај: Угљем унапредује енергетика

Садржај

05

из епс групе

Са конференције „ОИЕ Србија 2023“
**Зелена енергија
на здравим основама**

10

актуелно

Одељење оперативне геологије
„Тамнава-Западног поља“
**Геолошким открићима
до сигурније производње**

12

репортажа

У Погону за производњу
„Метала“
Увек ужурбано

14

актуелно

Ватрогасни вод
Организационе целине „Прерада“
Спремни увек када затреба

15

Постројење за прераду воде
„Медошевац“
„Теку“ велики послови

18

локални мозаик

Промоција књиге за рецитаторе
**Трећа збирка поезије
Данијеле Квас**

19

Одржан 35. Међународни
фестивал хумора за децу
Смехоград

20

временлов

Из славних дана
рудовачке рударске колоније
Последњи валцер

05

В. д. генералног директора ЕПС АД
на отварању саветовања „Енергетика 2023“

ОИЕ - окосница развоја ЕПС

06

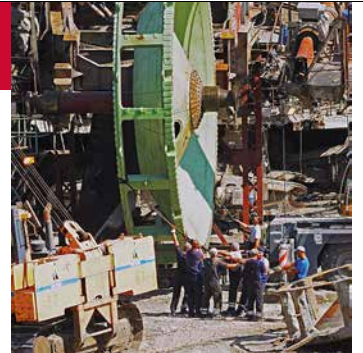
Багер Ц 700 санира и прави
завршну косину Поља „Е“

Велики посао на плећима малог багера

08

Ремонт Првог јаловинског система
на Пољу „Г“

Подмлађени ветеран

импресум

ЕНЕРГИЈА
КОЛУБАРА

ИЗДАВАЧ: ЕЛЕКТРОПРИВРЕДА СРБИЈЕ АД.
ЧАСОПИС ИЗЛАЗИ МЕСЕЧНО

В. Д. ГЕНЕРАЛНОГ ДИРЕКТОРА: Душан Живковић, ДИРЕКТОР СЕКТОРА ЗА ОДНОСЕ С ЈАВНОШЋУ: Тања Крстонијевић.

РУКОВОДИЛАЦ СЛУЖБЕ ЗА ОДНОСЕ С ЈАВНОШЋУ: Наталија Живковић, РУКОВОДИЛАЦ ОДЕЉЕЊА ЗА ИНТЕРНУ КОМУНИКАЦИЈУ: Ана Павловић.

ТЕХНИЧКИ УРЕДНИК: Милош Павловић, УРЕДНИК ФОТОГРАФИЈЕ: Милан Цвијетић.

АДРЕСА РЕДАКЦИЈЕ: Карађорђева 37, 11550 Лазааревац, ТЕЛЕФОНИ: 011 735 5086, 735 5089, Е-МАИЛ: redakcija@rbkolubara.rs, WEB SITE: www.rbkolubara.rs.

НАСЛОВНА СТРАНА: Милан Цвијетић, ЛОГОТИП: Милош Павловић.

Први број листа РБ „Колубара“, под називом „КОЛУБАРА“, изашао је из штампе 24. септембра 1960. године. Од 15. новембра 2017. носи назив „ЕПС ЕНЕРГИЈА КОЛУБАРА“

Безбедност и строги стандарди – приоритет за пуштање Б3

Грађани Србије не треба да брину за здравље и безбедност када је у питању блок Б3 у Костоцу, јер ће тај блок бити пуштен тек када буду испуњени сви строги стандарди и процедуре проба, рекао је Душан Живковић, в. д. генералног директора „Електропривреде Србије“, гостујући у Јутарњем програму телевизије „Пинк“.

– Као директор, али и као дипломирани електроинжењер и неко ко је учествовао у пуштању у рад великог броја блокова и хидроагрегата након ревитализација, могу да гарантујем да ће блок Б3 бити урађен у складу са свим техничким нормама и стандардима. Пробе и тестирања система раде се пажљиво, један по један, што ће омогућити да нови блок несметано пустимо у рад по завршетку испитивања. Сложеност испитивања огледа се у броју система који се тамо налазе, од утовара, котла, турбине, генератора,

Са изградње блока Б3 у ТЕ „Костолац Б“

трансформатора, комплексног система за управљање блоком. Потребно је урадити све неопходне процедуре како би блок био спреман за повезивање на мрежу – рекао је Живковић.

Он је додао да је 14. септембра завршена потпала котла и да је ова важна проба била успешна. Предузете су све мере за заштиту животне средине и биће у функцији постројења

за смањење угљен-диоксида, азотних оксида и честица.

То је гаранција да ће емисије бити у складу са вредностима предвиђеним законом.

– У току је пуштање у рад појединачних система, а крајем септембра или почетком октобра очекује се први излазак блока на мрежу. То не значи пуштање у рад, већ наставак испитивања система – рекао је Живковић.

Када је у питању снабдевање грађана и привреде електричном енергијом током предстојеће зиме, Живковић је рекао да је ЕПС урадио планиране ремонте и да се блокови враћају на мрежу. Са тренутном попуњеношћу депонија угља од чак 2,1 милион тона угља и хидроакумулација, чије резерве износе око 600 гигават-часова, ЕПС ће енергетске потребе Србије покрити из своје производње и осигурати безбедно снабдевање.

Живковић је подсетио да је у току конкурс за запошљавање младих електроинжењера на позицију диспетчера, која је веома важна за даљи развој и управљање ЕПС-ом.

– Идеја је била да идемо корак даље и понудимо младим инжењерима праксу у ЕПС-у, како би се навикли на услове и окружење који их очекују. Сигуран сам да је ЕПС добар послодавац и да може да обезбеди добар професионални развој – рекао је Живковић.

Р. Е.

Планирано је да изградња фотонапонске електране од око 160 мегавата на Средњем костолачком острву почне после 2027. године

■ На депонијама пепела и јаловине у Огранку „ТЕ-КО Костолац“

Соларне електране замениће пепелишта

Прва депонија пепела у Огранку „ТЕ-КО Костолац“ на којој је планирана изградња соларне електране јесте Средње костолачко острво. Јован Тошић, пројект менаџер 2, који управља депонијама пепела у огранку, каже да су најповољнија места за изградњу соларних фотонапонских електрана управо депоније пепела и јаловине, јер се добија терен за који није потребна експропријација, пошто је

у власништву ЕПС-а. Након њиховог затварања на том простору sukcesивно градиће се соларне електране.

– Депонија пепела и јаловине Средње костолачко острво (СКО) достигла је све пројектоване коте, на њој нема простора да се надграђује и планирана је за затварање. Затварање ће се

одвијати у фазама због обимних радова – каже Тошић.

Прва фаза планирана је за 2024. годину, када је планирано рашчишћавање растиња, вађење пањева и припрема терена. Друга фаза – затварање касете А, у плану је за 2025. годину, а наредне, 2026. године почиње фаза 3, која

подразумева затварање касете Б. Завршна фаза је четврта, којом је 2027. предвиђено затварање касете Ц. Укупна вредност радова је 3,3 милијарде динара.

Планирано је да изградња фотонапонске електране од око 160 мегавата на Средњем костолачком острву почне после 2027. године.

Друга депонија пепела која се користи је у Огранку „Ђириковац“. Пуштена је у рад 2010, планирано је да буде у експлоатацији до 2032. године. И затварање ове депоније одвијаће се у фазама, а тренутно се завршавају радови за фазу 1 и 2.

– Након затварања депоније, добијамо раван простор, где је могуће градити соларну електрану. У нашим плановима је да се на том месту изгради соларна електрана снаге око 130 MW – рекао је Тошић.

П. Животић

У претходних скоро годину дана Министарство рударства и енергетике

направило је значајне кораке за бржи развој обновљивих извора енергије и осигурало да то буде на здравим основама – рекла је Дубравка Ћедовић Хандановић, министарка рударства и енергетике, на отварању конференције „ОИЕ Србија 2023“.

Она је на конференцији, коју организује Удружење ОИЕ Србија, нагласила да све што је урађено показује да је држава добро разумела главну поруку инвеститора да је потребно што пре створити услове за изградњу нових електрана. Министарка је указала и да то није само потреба инвеститора, већ и целог нашег друштва јер се тиче енергетске сигурности и здравије животне средине.

– После првих аукција могу да буду задовољни и држава и инвеститори, и грађани. Држава јер је кроз надметање инвеститора постигнута цена готово двоструко нижа од тренутне тржишне цене, што ће значити додатне приходе за наш енергетски систем. Обезбеђена је изградња готово 700 мегавата нових капацитета и постојећи капацитети ОИЕ

Зелена енергија на здравим основама

више ће се него удвостручити – рекла је министарка рударства и енергетике.

Она је истакла да ће Србија добити девет нових зелених енергетских постројења и више од милијарду евра инвестиција, а грађани ће имати више зелене енергије, здравију животну средину и мање емисија.

– Већи удео обновљивих извора један је од најважнијих

развојних задатака за „Електропривреду Србије“ у наредном периоду – рекао је Душан Живковић, в. д. генералног директора ЕПС АД.

– Поред постојећих хидрокапацитета, који чине више од једне трећине снаге, спремни смо да даље озеленимо наш портфолио, али то неће бити на уштрб енергетске сигурности. Термосектор је наша базна

енергија и активно радимо на томе да модернизујемо тај сегмент производње. Улагањима у заштиту животне средине осигураћемо дугорочно одрживу сигурност снабдевања и смањење емисија. На том путу имамо подршку свих институција, Владе Србије, Министарства енергетике, а уверен сам и стручне и пословне јавности.

Он је нагласио да ЕПС развија нове капацитете за коришћење енергије сунца и ветра, а један од најважнијих пројеката на инвестиционој листи је реверзибилна хидроелектрана „Бистрица“, која ће омогућити стабилност и балансирање енергетског система Србије, али и региона.

На панелу о тржишту електричне енергије у оквиру „ОИЕ Србија 2023“ ЕПС представља Давид Жарковић, директор Сектора за трговину на слободном тржишту.

Р. Е.

■ В. д. генералног директора ЕПС АД на отварању саветовања „Енергетика 2023“

ОИЕ – окосница развоја ЕПС

Улагање у обнову постојећих и изградњу нових капацитета који користе обновљиве изворе енергије окосница је стратешког развоја „Електропривреде Србије“ и у томе имамо максималну подршку Владе Србије и Министарства рударства и енергетике – рекао је Душан Живковић, в. д. генералног директора Акционарског друштва „Електропривреда Србије“, на отварању саветовања „Енергетика 2023“.

Живковић је нагласио да ЕПС спрема нове пројекте коришћења капацитета ветра и сунца и развија започете ОИЕ пројекте, те да се сада интензивно ради на пројекту изградње реверзибилне хидроелектране „Бистрица“, снаге 680 мегавата.

– Реверзибилна ХЕ „Бистрица“ омогућиће балансирање и стабилност система, не само Србије већ и региона, и то је кључни предуслов за већи удео „зелене“ енергије у нашој земљи – рекао је Живковић. –

Термоенергија је наша базна енергија и сигуран сам да ће њен допринос бити подједнако значајан у сигурности и стабилности система, али и за безбедно и сигурно снабдевање електричном енергијом наших

потрошача. Зато ће и у наредном периоду један од приоритета бити модернизација наших рударских и термо капацитета уз посебну посвећеност унапређењу заштите животне средине, јер је то императив пословања за наредне године.

Први човек ЕПС-а је истакао да се компанија мења после више деценија чекања, те да је циљ реформи да ЕПС послује успешно и профитабилно. Он је указао и на то да ко се не мења и не прилагођава времену у којем ствара и живи не може да рачуна на успех. Живковић је нагласио значај сарадње стручне енергетске јавности посебно у данашњем времену које намеће посебне изазове попут декарбонизације и зелене транзиције.

Р. Е.

Велики посао на плећима малог багера

Радови се изводе према упрошћеном рударском пројекту који је специјално израђен за овај пројектни задатак

Роторни багер Ц 700 прешао је почетком лета на позицију Шестог БТО система, где откопава јужну косину, односно ради на санацији и прављењу завршне косине копа. Овај посао од изузетне важности обавља се према упрошћеном рударском пројекту, који је специјално израђен за овај пројектни задатак. Ц 700 био је пре тога на угљеној БТУ линији на којој је радио са „глодаром 7“.

Стеван Вићентијевић, шеф система Ц 700, стручно појашњава да је основни циљ код завршних косина површинског копа постићи максимални нагиб за дату коначну максималну висину косине при минималном фактору сигурности и оптималним условима стабилности. Нагиб тих косина мери се нагибом замишљене равни (линије) повучене од подножја најниже етаже до горње ивице највише етаже.

– Почели смо са 116. нивелете и, пратећи пројекат,

спуштали се радећи етаже. Како је ова зона била нестабилна и подложна ручевима, била је велика непознаница то са чиме ћемо се срести, на шта ће багер наићи и шта ћемо испод тог руча затећи, али испоставило се да је за сада све стабилно. Услови за рад су задовољавајући, па очекујемо да успешно наставимо остварење овог задатка – каже Вићентијевић.

Он је на систему тек од априла, па му је на овом послу све представљало новину, укључујући и колеге. Ипак, брзо се привикао и уклопио, како са људима, тако и са режимом рада најмањег „Колубариног“ багера.

– Једина отежавајућа околност нам је то што нисмо имали ремонт, за којим све службе већ „вапе“, јер је овај багер због обима посла и бројних транспорта више него спреман за ремонт. Управо је транспорт и најосетљивија тачка Ц 700, с обзиром на то колико он пређе од ремонта до ремонта. Чињеница је да ускаче где год треба, па је разумљиво да је тешко наћи простора да паузира месец дана – наглашава Вићентијевић.

Питамо да ли су мало одахнули откопавајући јаловину, након рада на угљеном систему, на коме не сме да постоји застој.

– Систем рада јесте другачији на угљу, једноставно много је одговорнији, свака буса се мери. Сви знамо колико је важан рад на угљу – јасан је Вићентијевић.

Ивица Булатовић, од фебруара рударски пословођа на Ц 700, има изузетно необичан радни пут у Рударском басену „Колубара“. Почео је као помоћни радник на „глодару 1“. Одатле одлази у „Помоћну механизацију“, где је током девет година радио на булдожеру, ровокопачу, вигеру и многим другим машинама. Од 2013. године враћа се на коп где преузима команде „рудиса“, па „малог одлагача“, „глодара 6“ и „глодара 1“. Потом постаје надзорник на „одлагачу 5“, пословођа на „глодару 3“ и сада је овде.

– Тај мој необични радни пут дуг двадесетак година донекле је последица неких мојих здравствених ограничења. Од свих поменутих послова, за мене је посао багеристе ипак непревазиђен – кабина је кабина и то је то. Па и сама моћ, чињеница да „тераш“ машину од 1.456 тона колико је тежак „глодар 6“ нешто је заиста невероватно – прича Булатовић док му се на само сећање озарује лице.

Булатовић познаје коп са свих страна, имао је и поглед и увид са свих машина, што му много користи да добро обавља и садашњи посао.

– Послу прилазим са неког свог становишта, размишљаам како бих га ја урадио да сам на булдожеру. А дешава се и да неко од млађих булдожераца тврди да нешто никако не може

„Кућа путујућа“

Радни век Ц 700, може се рећи, обележило је путовање. У производњу је укључен 1987. године, на БТО систему „Тамнава-Источног поља“. Једно време радио је и на БТД систему. Потом 1999. прелази на „Тамнава-Западно поље“, одакле се враћа 2001. Након демонтаже и монтаже 2004. године коначно се одомаћио на Пољу „Б/Ц“, сада Пољу „Е“.

Очас посла може да пређе с једне на другу позицију на копу, што је понекад огромна предност. Ту мобилност му даје тежина од 539 тона, која је у односу на остале „колеге“ на коповима, малтене, патуљаста. Висина копања му је 16, а дубина само 1,2 метра. Ипак, у случају овог багера и те како важи изрека да о књизи не треба судити по корицама.

Теоретски капацитет Ц 700 износи 3.024 кубна метра по часу, што достиже капацитет великих багера. Има 12 кашика, од којих је свака запремине чак 700 литара. Треба рећи и да је ово први модернизовани багер у источном делу „Колубаре“, на који је уграђен савремен видео-надзор виталних делова. Сви који су радили и раде на овом багеру куну се у њега, и имају велико поверење у његову снагу. О томе сведочи и чињеница да су након поплаве 2014. године прве тоне угља из „Колубаре“ пут електрана послате захваљујући управо њему.

да се уради, а поуздано знам да може, па када му кажем да сам девет година „јео његов хлеб“, обавезно промени плочу – шали се Булатовић и додаје да у раду са људима мораш да будеш стрпљив и смирен и да се тада све лакше реши.

Ненад Васиљевић је машински пословођа на Ц 700 два месеца. Интересантно је да је управо на овом багеру 2005. године почео као помоћни радник. Потом је прошао све коповске „степенице“ до ове. Иза њега је 18 година стажа.

– Багер још увек не познајем баш добро, али знам да је у солидном стању. Згодан је за све, тако да је пратећи технологију, фактички нон-стоп у транспорту, што је нарочито захтевно за нас машинце. Потребан нам је ремонт или бар већи сервис да санирамо последице бројних транспорта – каже Васиљевић.

Он додаје да је на багеру сјајна машинска екипа, тако да нема проблема што се тиче одржавања. На крају лета, питали смо их како су поднели тропске температуре. Посада се сложила да када се челична конструкција са свим својим склоповима усја, нимало није пријатно. Васиљевић каже да су услед високих температура током летњих месеци имали проблема са развлагањем чак два или три састава на тракама за врло кратко време.

– Ипак, то је сад иза нас. Тренутно радимо у добрим условима, материјал је сув, добро је – сматра Васиљевић.

С њим се потпуно слаже и Немања Ђурић, електроинжењер

који сматра да високе температуре на копу не стварају толике проблеме за машине, колико за људе.

– За машине су најгоре кише, блато и ручеви. На овој позицији баш имамо среће, јер је дуго суво. То нам у принципу свима одговара, па нека је и врело, и што се тиче трака, справа, свега. Опет, људи су на граници издржљивости, поготово током периода када је температура ишла константно до 40 степени. Добродошло је ово расхлађење – каже Ђурић уз опаску да им је пријало и да се склоне са угља.

Ђурић каже да је током претходног ремонта замењено готово 90 одсто каблова. Оно што тада нису стигли да замене стицајем околности, променили су током године, тако да је сада, када је реч о кабловима, све ново. Ту нема већих радова, сем сервиса.

– Али зато са „бандвагеном 4“ који смо добили имамо посла и те како. Машина је у лошем стању, првенствено машинска опрема, што узрокује и електропроблеме. Дотрајали су конструкција, носачи каблова, цеви кроз

које иду каблови. Сви заједно улажемо велики труд да опрему оспособимо колико је могуће – истакао је Ђурић.

Више детаља о овој справи чули смо од багеристе Мирослава Ивановића, који на њој ради од почетка радног века, па скоро до пензије коју очекује следеће године. Бољег саговорника за ову причу нема. Питали смо га како је бити за управљачем „банда“, с обзиром на то да се предност увек даје багеристима роторних багера.

– На „банду“ зна да буде компликованије него на „глодару“, јер имамо претовар између глодара и „банда“ и утовар на пољску траку на колица. Треба то уклопити, али временом се стекне рутина. Коп увек доноси неке нове ситуације, али са искуством долазе и вештине потребне да се сваки проблем реши – јасан је Ивановић.

„Бандваген 4“ обишао је многе системе током година, радио је на угљу са „глодаром 4“, са „јединицом“ јаловину, сада поново копа јаловину. Како нам је Ивановић нагласио, сваки терен има своје предности и мане. Када је заводњено, гора је јаловина, али у принципу, за ову справу је теже на угљу јер због крупница чешће може да дође до загушења. Каже да материјал који се тренутно копа није лош и поред тога што је глиновит, али да је најгора родница која највише и лепи. Оно што је сасвим јасно јесте да је овој справи време за детаљну ревитализацију. Уморио се „банд“, а багериста?

– Искрено, јесам. Са 54 године живота, у производњи сам провео 37 година, од тога 36 година радим у смени. Практично, две трећине живота провео сам у руднику. И никада нисам ишао на боловања, нити сам се жалио на нешто. А било је и тешких и лепих тренутака. Радујем се пензији. Али на неки начин и не, само због својих колега са којима сам се саживео – отворен је Ивановић.

Његов колега Срећко Петровић, багериста је Ц 700 односно, „глодара 3 – малог“, јединог багера у „Колубари“ који је више знан по свом техничком имену.

– Посао је веома захтеван, поготово јер овде немамо тракисту већ траку 2 пратимо путем монитора. У истом тренутку морамо да пратимо и копање и утовар, плус померање утоварних колица, што је све прилично захтевно. Тренутно радимо санацију руча и израђујемо завршне косине. Ово је фактички заштитни бедем, још треба мало да се спустимо и онда правимо косине да би била етажа стабилна. Од када сам багериста радио сам на угљу, последњих месеци на јаловини. Лакше је радити на јаловини, тачније, лакше је откопавати, мање су вибрације. И мени као багеристи лакше је на јаловини, јер много је већа одговорност на угљу, већи притисак. Још уколико има прослојака па мора да се пошаље чист угаљ, тек то је посебна прича. Када возиш овај багер мораш да будеш опрезан нон-стоп – нагласио је Петровић.

Д. Весковић

Подмлађени ветеран

После реконструкције система и ремонта багера „глодар 1“, рудари ће моћи сигурно и без застоја да копају захтевне партије и откривају угаљ који се налази на дупло већој дубини од досадашње

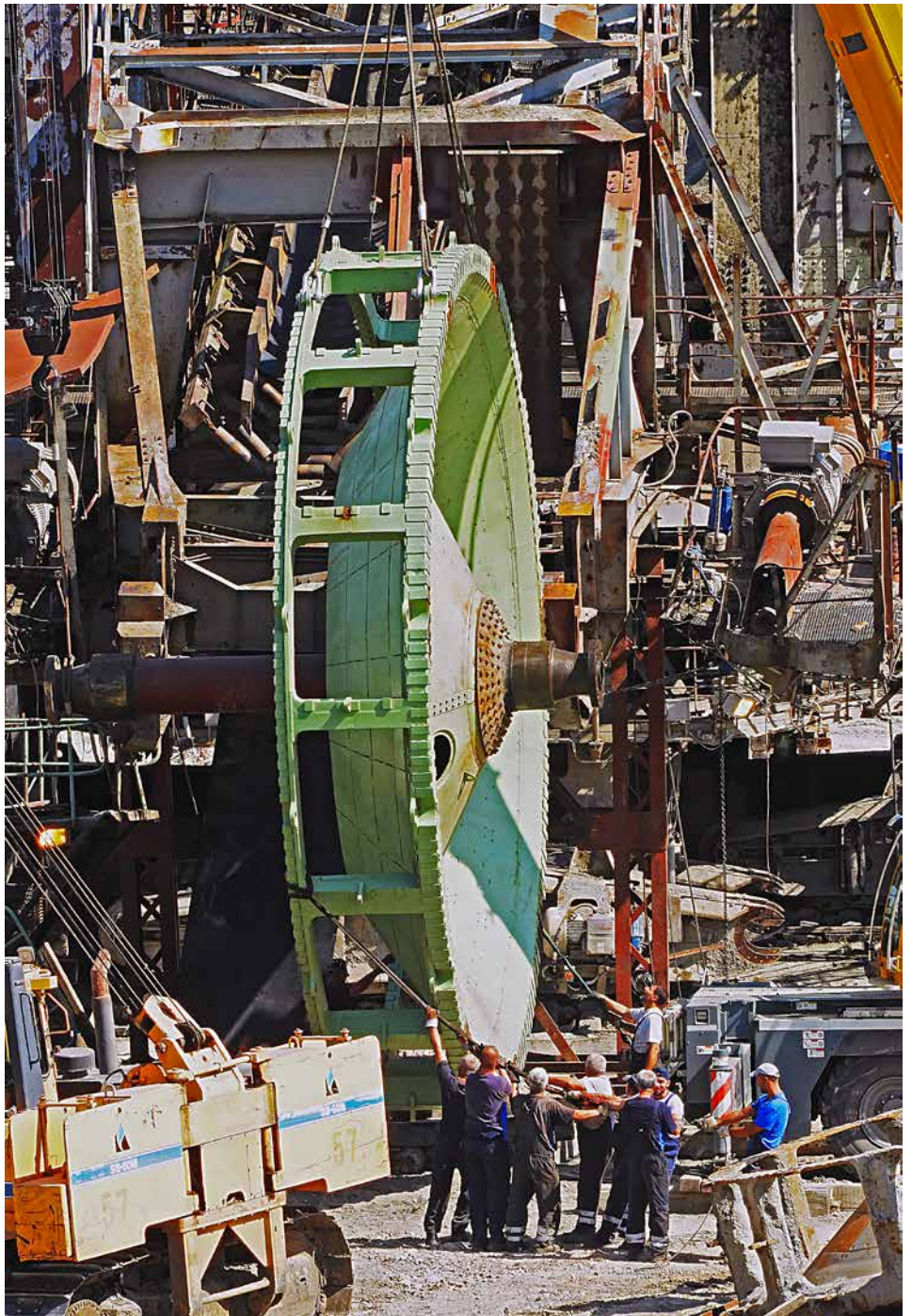
До површинског копа Поље „Г“, на који смо овога пута кренули да сазнамо како напредују ремонтни радови на Првом јаловинском систему, први пут стижемо пречицом. Раније него иначе скрећемо са Ибарске магистрале, возимо се земљаним путем и на одредишту смо за дупло краће време. Пред нама је леп, топао дан, какви су заређали почетком овог септембра, и док се спуштамо пешице ка радилишту пред нама се указује велика група људи ужурбана око роторног багера „глодар 1“.

Машина пред нама прешла је дуг пут, променила четири копа, откопавала наизменично јаловину и угаљ када је тако морало. Пре две године, када се појавио руч – у једном моменту „клецнула су јој колена“ и ослонила се једним делом на земљу. Помало је „храмала“, али одговорила је на захтеве производње. Тек ове године по распореду је добила прави, детаљан ремонт који ће трајати 45 дана.

Како је рекао Радојица Радојичић, директор Поља „Г“, са којим смо се сусрели током његовог редовног обиласка копа, велика инвестициона оправка је неколико пута планирана, али околности везане за производњу никако нису дозвољавале да се за то издвоји довољно времена. Зато ће сада, када се почетком октобра систем врати у редован рад, сигурно и без застоја моћи да копају захтевне партије и откривају угаљ који се налази на дупло већој дубини од досадашње.

Бранко Новаковић, помоћник машинског управника и координатор машинских послова између копа и извођача радова – „Металовог“ Централног ремонта, у журби нам објашњава да је најважнији посао на „глодару 1“ замена радног точка и да ће се његово дизање и почетак монтаже обавити баш тог дана. Радни точак, његова осовина и лежај су нови. Само се чека извештај геометара да њихова снимања од претходног дана покажу да конструкција багера дозвољава монтажу новог точка.

– Сад су јавили, извештај је позитиван, можемо да дижемо. Још само да стигне

велика дизалица, мале су овде. Радни точак је тежак око 30 тона, пречника готово 10 метара. Габаритан је, али за овај посао не треба много људи. Потребне су само одговарајуће сајле и одређене позиције дизалица. Пре два месеца смо исто ово радили на „глодару 2“, иста је екипа, ићи ће брзо, али морамо да бринемо о људима. Безбедност је најпреча – опрезан је Новаковић, који о овом послу говори као да је део свакодневне рутине.

Није замена радног точка једина акција коју треба обавити на багеру. Пред многобројном

четом је доста посла, провера сваког дела, задизање транспорта, сервиси редуктора копања. Спремили су се, обезбедили резервне делове, а према речима Новаковића, довољно је и времена за све радове.

Ремонт је обухваћен и „одлагач 3.500“, на коме је најважнији посао замена комплетне електроопреме. Највећи број запослених са система распоређен је да ради сваки други дан по 12 сати, како би испомоћ извођачу радова била што већа, а истовремено било омогућено да одмичу и послови на реконструкцији система.

У журби је и шеф система Никола Цвејић. За њега се може рећи да је човек и за угаљ и за јаловину. Шеф је угљеног, али сада мења колегу на јаловинском систему. Реконструкција коју раде није велика, али значајно мења позиције, одлагалишни транспортер се скраћује, помера и продужава како би се обезбедила стабилност северозападне косине. Због велике дубине на којој се налази угаљ могућност клизишта је велика, а ту је и утицај тока реке Колубаре, па су ови технолошки послови једним делом превентивни. Етажни транспортер се такође помера и продужава.

Варилац Милан Васиљевић, док је ишчекивао резултате геометарских снимања као потврду да је конструкција багера на којој су радили преходних дана у реду, још увек није знао да ли ће наредних неколико сати провести под пуном радном опремом или не. Позитиван извештај донео је знак да не мора, али је ипак за њега било „само нешто мало посла.

– Осим задатака на радном месту, са колегама радимо и на кабини багеристе, на кружном делу багера, на транспорту, на три траке. За нас увек има још нешто, па би могло да нас буде више – каже Васиљевић.

На површинским коповима лети је и топлије због машина, а заштитна опрема коју вариоци носе подиже температуру за још неколико степени. Субјективни осећај стиже и до виших температура од регуларних, па је варење на 32 степена, колико је било тог септембарског дана, прошло неосетно.

Иван Милићевић, машинбравар, почео је да ради млад, а за нове нараштаје каже да треба да буду заинтересованији за посао, јер су многи мајстори свог заната већ у пензији. Ипак, труде се да одрже колегијалност. Обавеза током сваког ремонта има много – ту су радови и контрола на куглбану, транспорту, котурачама, редукторима, који су обавезан део ремонтних активности. Али када им се укаже прилика, односно успеју да организују мало више времена између радова, умеју да припреме оброк и заједнички ручају под ведрим небом.

У разговору смо сачekali да буде подигнут радни точак. „Глодар 1“ поново је комплетан, и то подмлађен.

М. Димитријевић

Одлази стара гарда

Зоран Вићентијевић из монтажне групе „Метала“ наредне године вероватно неће бити учесник ремонта на тамнавским коповима. Са 44 године бенефицираног радног стажа увелико размишља о пензионерским данима и због тога задиркује млађе колеге. На родитељском имању у Лесковцу код Степојевца и даље се бави пољопривредом и то ће му у наредним годинама бити преокупација. Желимо му мирне пензионерске дане у којима ће уживати много година.

Геолошким открићима до сигурније производње

Истражним бушењем погушћава се квадратна мрежа бушотина како би рударска служба добила што поузданију слику лежишта

Одељење оперативне геологије „Тамнава-Западног поља“ крајем августа почело је детаљна геолошка истраживања у југозападном делу лежишта, а прва истражна бушотина је урађена испред фронта радова Првог БТО система. Према актуелном пројекту, а на основу података из ранијих фаза истражног бушења, Одељење оперативне геологије „Тамнава-Западног поља“ током 90 дана испитаће 34 истражне бушотине, укупне дубине око 3.850 метара. Бушотине су вишенаменског карактера: 27 истражних бушотина биће за истраживање лежишта минералних сировина, седам истражних геомеханичких бушотина, док ће се у три бушотине уградити пијезометарска конструкција за праћење нивоа подземних вода.

Циљ је да се дође до стабилне производње угља, а најважнији посао геолога је да се што боље дефинише геолошка грађа лежишта – морфо-структурни односи, оцена квалитативних и квантитативних карактеристика угљене серије, сагледавање хидрогеолошких и геомеханичких услова у лежишту. То је предуслов за формирање поуздане и прецизне геолошке документације, неопходне за планирање и реализацију рударских радова и превентивно деловање у потенцијално ризичним деловима лежишта. Овим истражним бушењем

Геолози картирају језгро

погушћава се квадратна мрежа бушотина на 125x125 метара како би рударска служба добила што поузданије податке.

– Коп „Тамнава-Западно поље“ остварује половину од укупне производње лигнита у „Колубари“, па можемо рећи да свака четврта сијалица у Србији сија захваљујући угљу са овог копа – каже мр Миодраг Кезовић, руководилац Одељења оперативне геологије „Тамнава-Западног поља“. – Имајући у виду значај геолошких истраживања за ефикасну експлоатацију угља, пред нама је стални задатак сређивања геолошке, хидрогеолошке и геотехничке документације која ће рударима дати драгоцене информације о лежишту и на основу које ће они даље планирати динамику и реализацију радова на системима.

■ Сложено лежиште

Како Кезовић наводи, према развојно одрживој стратегији пословања РБ „Колубара“, експлоатација лигнита одвијаће

се у све комплекснијим деловима басена. Сагледавањем стања сировинске базе најзначајнија лежишта биће Поља „Е“ и „Ф“ у источном делу басена које одликује изражена продубљеност и раслојеност угљоносне серије, док су у западном делу то „Тамнава-Западно поље“ и „Радљево“ са израженим раслојавањем и неповољним квалитативним карактеристикама.

– Напредовањем рударских радова од севера ка југу улази се у и све сложеније делове лежишта „Тамнава-Западног поља“. Угљоносну серију чине први и други угљени слој у западном делу лежишта, док се на источном простире јединствени угљени слој. Раслојавање угљоносне серије је најизраженије у западном и југозападном делу лежишта. Најлошије квалитативне карактеристике има први угљени слој, најбоље други, а најуједначеније јединствени угљени слој. Велики изазов приликом експлоатације и

пласмана угља представља рад у „мешовитим етажама“ где у оквиру самог угљеног слоја имамо ситно раслојавање, и то од 20 до 30 центиметара најчешће глиновитих прослојака – објашњава Кезовић додајући да најквалитетније доње партије угљоносне серије откопава багер „ведричар“.

Код истражне бушотине на Првом БТО систему затекли смо у раду бушаћу Garnитуру фирме „Зајача Инг“ из Лознице и пуне сандуке извученог језгра. Геолози су увелико радили картирање и узимање узорака за лабораторију.

Инжењер хидрогеологије Милан Живановић објаснио нам је да је ова прва заправо и једина бушотина у копу, док ће све остале бити на површини терена који није захваћен рударским радовима. Са новим, модернијим и бржим системом бушења које омогућује Garnитура са „wire line“ поступком језгровања, потребна су два дана да се избуши једна бушотина. Поступак бушења обухвата

много припремних радова и обавља се 24 сата.

– Како је фронт радова напредовао, рударској служби је сада потребна прецизнија слика о лежишту које је пред њима. Погушћавамо мрежу истражних бушотина и припремамо тражене податке о специфичностима лежишта, а рударима је најбитније да дефинишемо простирање угљоносне серије, утврдимо количине угља и његов квалитет. А лежиште је пуно изненађења, некад се дешавају одступања између две бушотине – често баш ту буде залегање угља – наводи Живановић.

Он додаје да упоредо са теренским радом геолози обављају и кабинетски део посла који обухвата обраду података и израду геолошких подлога на основу прикупљених података.

– Као хидрогеолога, из ове бушотине интересују ме само водоносни слојеви – пескови и шљункови. Колеге за испитивање лежишта занима литологија и квалитет угља, а геомеханичаре узорци за стабилност терена. Примењена геологија у коповским условима је занимљив посао, где се често открије нешто ново и то од нас захтева размишљање како да се све повеже и интерпретира. На копу заиста много може да се научи – закључује Живановић који од 2012. на „Западу“ проучава тамнавске подземне

■ Миодраг Кезовић

воде. Родом је из Смедеревске Паланке и свој посао воли баш због теренског рада.

Док је записивала информације о извађеном језгру, Драгица Живковић, инжењер геологије за истраживање лежишта минералних сировина, открила нам је да се ова бушотина ради до дубине од 106 метара и да се већ на први поглед могу издвојити посебни слојеви, према дебелини и литолошком саставу.

– Након детаљног картирања језгра узорке анализирамо тако што прецизније посматрамо и одређујемо границе између различитих слојева. Потом дефинишемо интервале узимања проба за лабораторијска испитивања квалитета угља.

Дужина пробе кроз угаљ не прелази један метар, а заједно са угљем опробавају се и прослојци јаловине до 0,50 метара. Ево, овде се јасно види готово пола метра глине која се издваја као посебан слој. То је најважнији део нашег теренског рада током истражног бушења, а битно је што су временски услови сасвим одговарајући. Суво је и није велика врућина, иначе нам је најтеже је када има падавина или се ради у зимском периоду. Међутим, кад се посао воли, све те тешкоће се лакше преброде – искрена је Драгица, Убљанка из Београда, која је баш тог дана прославила 26 година рада на овом копу.

Узорке са терена геолози шаљу у лабораторију на даља

испитивања, а као саставни део екипе картирајућих геолога узорке је припремао Марко Ђурић, радник Припремних радова. Инжењери геологије Димитрије Трипковић и Урош Кораћ, младе снаге Геолошке службе, у којој раде годину дана, скидали су површински слој језгра како би детаљније сагледали и проценили стање. Обојица су истакли да су посао добро савладали захваљујући искуснијим колегама од којих стално уче јер на факултету су све теоријски обрађивали, али сад на копу уче да примене то знање.

– Иако нас понекад помешају са геометрима и овај посао је веома значајан и одговоран, а највећи изазов нам је заправо та одговорност и чињеница да рад копа који је носилац производње угља у „Колубари“ зависи од наших информација – јасан је Кораћ.

Он додаје да ће након њиховог рада геометри прецизно снимити локацију и дати координате, а радилиште се на крају ликвидира и све се враћа у првобитно стање какво је било пре истражног бушења.

М. Павловић

Угаљ наш праисторијски

Колубарски лигнит или прецизније меки мрки угаљ, припада групи младих угљева. Он је фитогеног порекла, постао од специјалне групе биљака које чине вегетацију мочвара. На јужном ободу Панонског језера, у оквиру Колубарског залива, за време горњег понта, пре око десет милиона година, настала је мочвара на површини од око 530 квадратних километара. Од формиране мочварне вегетације за настанак угљева Колубарског басена најзначајнија је доминација крупних стабала четинарске шуме, која се простирала од Барошевца на истоку до близу Коцељева на западу, и од Лазаревца на југу до Степојевца на северу – рекао је мр Миодраг Кезовић. Кезовић је последњих 18 година руководио одељења, бави се и писањем стручних радова, које је представио на многим међународним саветовањима и конференцијама.

Увек у журбано

Највише пажње посвећено је ремонту редуктора копања „глодара 9“ са Поља „Е“. Уз стручан тим, врсне инжењере и раднике, добру сарадњу и планирање, послови иду планираним темпом

Све планиране ремонтне активности на којима су капацитети Производног погона „Метала“ били ангажовани током лета, завршене су на време, упркос томе што је у свим радионицама било много посла, каже Лазар Бајић, руководилац погона. И почетак септембра протекао је у изради резервних делова и регенерацији склопова, а највише пажње посвећено је редуктору копања „глодара 9“ са Поља „Е“.

– Ова интервенција је врло захтевна, јер је реч о редуктору који је специфичан и има карактеристике које не срећемо код других у „Колубари“ – рекао је Бајић.

Редуктор је на ремонту у „Металу“ пети пут за тридесетак година. Колеге кажу да га технолог Драган Бајић „зна напамет“. Ипак, Бајић напомиње да је за радионицу увек изазов када овај део стигне на сређивање, и поред свог искуства које имају. Овога пута посебно је захтевна репарација кућишта, на коме је током рада дошло до велике деформације.

– У оваквим интервенцијама прави показатељ је тренутак крајње монтаже –

■ Браћа Бајић

када се склопови ставе у кућиште редуктора, све се затвори и заврти на пробном столу, то је прави тест. Ако је тада све у реду, можемо да будемо задовољни – појаснио је главни технолог.

У време када је уведен у производњу, редуктор „деветке“ био је последња реч технологије. И после толико година једини је такав у „Колубари“.

– Редуктор је висок 4,5 метара, дугачак осам метара и са 1,4 мегавата снаге, два улаза и четири зупчаника, што говори колико је специфичан и захтеван за рад, успешно га ремонтујемо већ пети пут – истакао је Драган Живановић, шеф Одељења за радионичку монтажу. – У овим радионицама рок за

завршетак посла је увек – што пре, то боље. Ипак, у овом случају главни приоритет био је да све буде урађено темељно и без грешке. Битно је када се крене и ухвати залет да се држи темпо, јер је он, као и у шаху, битан и у монтажи редуктора.

■ Грешке не сме да буде

Владимир Станојевић, машинбравар са двадесетогодишњим искуством у радионичкој монтажи, превасходно редуктора, слаже се да овај посао носи велику одговорност и додаје да су мајстори на редуктору „деветке“ ангажовани нон-стоп.

Његов колега Данило Ђорђевић, који такође ради браварске послове у овој радионици и има вишедеценијски радни стаж (од кога је део провео у Серијској производњи), додаје да је ова врста машинских склопова прави изазов за њихову струку, јер и поред искуства које имају увек могу много да науче.

■ Стефан Арсовић на новој машини за сечење лимова

Колеге и браћа

Лазар Бајић, директор Погона за производњу, и главни технолог Драган Бајић су браћа. Разлика између њих је само 15 месеци, заједно су студирали на Машинском факултету и запослили се у „Металу“. Љубав према машинству јавила се у детињству док је отац растурао и поправљао свој трактор, па су они били укључени и помагали му око делова. Како кажу, увек су гледали да направе нешто ново, да буде боље. Њихова дечија маштарија се и остварила – заједно раде велике делове за багере већ 35 година.

Младен Недељковић

– Све је компликованије, али имамо стручан тим, добре инжењере и раднике, па уз сарадњу и планирање све добро иде – рекао је Ђорђевић.

И Владан Догњић, пословођа, напоменуо је да је добра организација увек важна, посебно у овом погону у коме увек има много посла.

– Тражи се максимална концентрација, има много детаља о којима мора да се води рачуна, а грешке не сме да буде. За сада смо на добром путу да све завршимо у року у коме смо планирали – рекао је Догњић и додао да се управо чека да мајстори заврше кутију, како би почело монтирање склопова.

Кућиште је радио металостругар Младен Недељковић, на машини званој „Борверка

Шкода“. Како нам је рекао, откад је он ту рађено је много редуктора, али овај увек захтева највише пажње и вештине. Док смо разговарали обрађивао је отворе, а колеге су нам рекле да у том тренутку од његовог рада зависи све.

– Велика је одговорност мајстора који раде на овој машини. Кућиште морају да обраде крајње прецизно, да би делови могли да се убаце тако да све беспрекорно функционише – објаснили су они.

Иако су сви подаци прописани на машини, неопходно је велико мајсторство да се део добро позиционира за обраду, а то тражи велико стрпљење.

– Недељковић је само то радио током две смене – појаснио нам је Бајић.

Спремни чекају следећи ремонт

Упоређо са свим овим пословима, у радионицама Погона за ремонт током септембра припремају се резервни делови за „глодар 3“ са „Тамнава-Западног поља“ и „глодар 1“ са Поља „Г“.

– Са копова се највише траже папуче на тим багерима и то у великим количинама. С обзиром да немамо довољно резервних делова, тај део посла завршићемо кроз репарацију. Већ смо кренули да се припремамо како бисмо спремили што више позиција. Иако ова два багера излазе из производње почетком октобра, трудимо се да све што је могуће урадимо унапред – рекао је руководилац погона.

Бајић је додао и да је један циклус израде нове инвестиционе опреме завршен и да се креће у следећи. Полако се припрема и материјал за сечење како би кренула да се ради „Дробилана“.

– Пред нама су послови везани за половне справе које су увезене из Немачке. До краја године бавићемо се возним механизмима, фремовима, односно, носачима гусеница и доњим стројем багера да би он могао,

У радионичкој монтажи

почетком следеће године, да се „дуже“ на монтажном плацу који ће да уради Погон за монтажу „Метала“. Ремонтни су број један, а то је за наш погон други велики посао.

Уз редовне ремонте, производњу, послове везане за „Дробилану“ и монтажу половног багера и одлагача из Немачке, наши капацитети су попуњени и испланирани до 2026. године – рекао је Лазар Бајић.

М. Пауновић

Радионичка монтажа – ударна радионица погона

Како истиче Драган Бајић, главни технолог, радионичка монтажа је једино место у „Колубари“ где се без Службе контроле не може – све се мери, прегледа. Нема импровизације, мора да се укључи мозак, пажња, логика, а надамсе документација. Сви који су у току са процесом морају да буду максимално концентрисани од почетка до краја, тако да је сваки посао резултат једног тимског рада. Драган Живановић, руководилац Одељења за радионичку монтажу, објаснио је да се ово одељење бави искључиво регенерацијом редуктора, за све копове „Колубаре“. Редуктори се демантирају у најситније делове и склопове, уради се демонтажа, тотална дефектажа, контрола, а затим следи радионичка монтажа. После сваке регенерације, редуктор је у пробном раду 12 сати, који прати вибродијагностика.

Код овакве врсте послова најтежа је монтажа, где је искуство мајстора пресудно.

Нова машина за сечење лимова

У радионицу за припрему материјала Погона за производњу у јулу је стигла нова машина за плазма и гасно резање лимова. Владан Крстић, шеф радионице, каже да је та машина много продуктивнија од оне коју су имали.

– Нова машина мења одређени број радника који су ручно радили обарање ивица као припрему за заваривање. Може да обележава материјал, да вади осе за касније савијање, чак ради и „фрезенковање“. Тачност јој је 0,2 милиметра, што је за ту врсту машина веома прецизно – рекао је Крстић.

Стефан Арсовић, кога смо затекли над новом машином, каже да му је требало мало времена да савлада начин рада, али брзо се снашао. Он зада потребне параметре и прати процес јер, како каже, већину посла машина уради сама.

Драган Савић

Уз обавезан редован надзор рада погона и ремонтних активности, тим је овог лета учествовао и у неколико спасилачких акција

Спремни увек када затреба

Током првих шест месеци ове године сузбили смо 93 почетна пожара, што је за око 30 одсто мање у односу на исти период прошле године – рекао је Драган Савић, руководилац Службе за заштиту од пожара у „Преради“. – Верујемо да је до овог резултата довео велики број превентивних активности. Најчешћи узроци су и даље самоупале до којих неминовно долази због специфичности технолошких процеса, док су у мањој мери узроци кварови на електричним инсталацијама, заваривачки радови и друго.

Са аспекта заштите од пожара, за погоне Постројења за прераду, оплемењивање и транспорт угља ова летња сезона била је посебно изазовна, иако је приметна тенденција пада броја интервенција у односу на претходне године.

Савић истиче да је изузетно важно да процес производње буде организован тако да се противпожарне мере могу спровести благовремено, пре него што дође до било каквог инцидента. Услови у којима се ради су врло специфични, у затвореном простору, где постоји опасност од експлозије.

– Константно се ради на подизању свести о значају превентивног деловања и неопходности строгог поштовања процедура за обављање технолошких операција, чиме се у знатној мери смањује могућност да дође до нежељених ситуација. Са овог аспекта, „Прерада“ је најугроженији део Рударског басена „Колубара“. Иако су контроле и опрез стално присутни у свим деловима погона, Сушара, Класирница и Топлана су због високих температура у аутоклавама и велике концентрације угљене прашине под посебним надзором. Око 40 ватрогасаца у овом тиму у приправности је 24 сата, 365 дана у години, јер ова врста посла на зна за викенд или празник – подсећа Савић и додаје да је ова екипа задужена да, осим „Прераде“, од пожара брани и објекте „Метала“ и Дирекције.

Уз спремност да реагује у ванредним ситуацијама и спроводи превентивне мере, ватрогасни вод је дужан да редовно обилази погоне и дежурат током ремонта опреме.

– Дежурства ватрогасаца за време инвестиционих оправки у свим погонима организована су током 24 сата. Пракса је да пре него што почне извођење радова, помогнемо и током припреме и прања погона, јер је добро очишћена опрема у много мањем

ризиком од упале. И током овог лета били смо присутни на свакој локацији на којој су извођене ремонтне активности, посебно током заваривања, резања, санације бидона, ожаривања и многих других високоризичних послова – појаснио је Саша Радосављевић, командир ватрогасног вода, који се против пожара бори већ три деценије.

„Прерадин“ ватрогасни вод често помаже колегама из других ватрогасних јединица, а по потреби интервенишу и на цивилним објектима у насељима у близини. У ванредним, спасилачким ситуацијама обављају и послове који се у ужем смислу не могу свести под њихову надлежност. Иако немају статус спасилачке ватрогасне јединице, ови племенити људи одазивају се на сваки позив, свесни да угрожени не могу да чекају. Јер када некоме спасу живот, то је, кажу, непроцењиво.

Радосављевић истиче колико је поносан на запослене у својој јединици јер су током недавних поплава још једном доказали да су неустрашиви и спремни и на борбу са ђудима природе.

– Током обилних киша и изливања водотокова средином јуна критичне тачке биле су уз објекте „Прераде“, јер је река Пештан надлазила и преливала у тим зонама. Угрожене су биле трафостанице, зграда Ватрогасног

дома, објекти на Сувој сепарацији. Заједничким радом запослених и механизације из свих делова РБ „Колубара“, који су даноноћно радили на пуњењу џакова песком, подизању насипа, извлачењу воде помоћу пумпи и чишћењу канала, становништво и објекти су одбрањени од велике количине воде. Наши ватрогасци су, заједно са осталим ватрогасним јединицама и Сектором за ванредне ситуације, учествовали у спасавању човека из набујале реке Турије и даноноћно су били на терену радећи на санацији последица поплава и испумпавању воде из дворишта домаћинстава – нагласио је Радосављевић, посебно истичући добру сарадњу са колегама из ватрогасних јединица Рудовци, Тамнава и Лазаревац.

Т. Симић

Возила

Осим обученог кадра, ватрогасном воду су неопходна и добра возила и поуздана опрема.

– Једно од возила које нам је било на располагању због хаварије је ван употребе од априла прошле године, па је у току јавна набавка за ново које ће га заменити. Надамо се да ће поступак ускоро бити реализован, што ће осетно утицати на ефикасност и брзину нашег рада – каже Савић.

„Теку“ велики послови

Измештањем постројења ПРО 55 Барошевац, биће враћен пуни капацитет водоводног система који снабдева источни део Рударског басена и шест месних заједница

Почела је монтажа измештеног постројења за прераду воде ПРО 55 у Водоводу „Медошевац“. У кратком року током лета завршена је документација и комплетан припремни поступак, а изабрани извођач почео је са радовима. Постројење, капацитета 15 литара у секунди, према налогу рударске инспекције морало је да буде измештено након што се појавило клизиште на завршној косини Поља „Е“, почетком ове године.

Биљана Дамњановић, руководилац Одељења водовода „Медошевац“, у оквиру кога ради постројење, наводи да је демонтажа уговором поверена екстерној фирми, док је уклањање грађевинског објекта урађено у сарадњи са службом Припремних радова Поља „Е“.

– Радове на поновној монтажи постројења ПРО 55, грађевинске радове, постављање темеља, подизање оgrade и постављање спољног резервоара такође ради екстерна фирма. Рок за завршетак радова по уговору је 120 календарских дана и очекујемо да ће све бити завршено по договору – истиче Биљана Дамњановић

Систем, који снабдева источни део Рударског басена и шест месних заједница у овом делу лазаревачке општине, састоји се од два независна дела – „Медошевац“ и „Јунковац“. Половином јуна водоводни систем „Јунковац“

■ Биљана Дамњановић

је претрпео знатну штету када се излила река Турија и потопила два бунара изворишта „Јунковац“. Због тога су потрошачи истоименог села били ускраћени за воду три дана након поплаве.

– Након што је од Градског завода за јавно здравље Београд пристигло стручно мишљење да испитивана вода одговара правилнику, постројење је поново кренуло са радом и потрошачи добили воду само за санитарно-хигијенске потребе. Вода за пиће стигла је до мештана преко система тек крајем јула након вишеструке дезинфекције бунара и одобрења надлежне установе и инспектора – објаснила је Биљана Дамњановић.

На изворишту „Јунковац“ крајем прошле године завршени су радови на бушењу још једног бунара.

– Чекало се само опремање напајањем, а крајем августа и тај посао је завршен те ће, одмах након прописане завршне анализе квалитета воде, бити пуштен у рад. Овим ће производни капацитет овог система бити увећан, што ће омогућити уредно водоснабдевање мештана Јунковца – наглашава Биљана Дамњановић.

Она истиче да је неопходно да потрошња воде из овог система буде рационална, да се не троши на заливање башта, стакленика и наливање базена.

Д. Весковић

Можемо ми то и сами

Биљана Дамњановић нам је скренула пажњу на још једну, веома важну новину у раду. Након постројења у Барошевцу почетком године и у Јунковцу је урађена хлорна станица за производњу натријум хипохлорита.

– Уређај који прави такозвану Жавелову воду, која служи за дезинфекцију, назива се електролизер. Полазна сировина је кухињска со коју електролизом претварамо у средство за хлорисање. До сада смо натријум хипохлорит увозили, тако да ћемо на овај начин знатно смањити трошкове, пошто уређај може да задовољи наше потребе – каже наша саговорница.

Нова локација

Након што је измештена са старе локације, опрема и сви пратећи елементи постројења смештени су у магацински простор „Помоћне механизације“, уз поштовање свих прописа и мера заштите. Ту ће бити до поновног пуштања у рад на новој локацији. За то је одабран простор који се налази тик уз нови барошевачки пут, искључиво због близине постојећег цевовода прерађене воде.

Упоредо са чувањем старих и ретких књига, које се не могу наћи у знатно већим стручним библиотекама широм света, примењује се широка библиотечно-информациона делатност

Непроцењива потпора настави

Од приватних збирки професора, који су у другој половини 19. века међусобно размењивали књиге, за непун век и по наука у Србији дошла је до импозантних фондова које чувају три библиотеке Рударско-геолошког факултета Универзитета у Београду. Уз основну сврху подршке студијским програмима, библиотеке кроз деценије прате развој дисциплина, академско интегрисање геологије и рударства и осавремењавање библиотечног посла. Студентима и запосленима на располагању су десетине хиљада уџбеника, монографија, енциклопедија, докторских дисертација и магистарских радова, карата, зборника радова, споменика, библиографија, публикација на страним језицима и друга стручна грађа. Због организационих промена, институционализације школства, историјских прилика и других фактора библиотеке су мењале називе (и локације) делећи

судбину свог друштва. Ипак, било да је реч о Геолошком заводу Велике школе или пуној примени информатичке делатности, оне све време пружају стабилан основац образовном процесу.

Године 1880. званично је формирана Библиотека Катедре за минералогiju и геогнозију Велике школе у Београду, претеча данашње Библиотеке Департмана за регионалну геологију и Департмана за палеонтологију која се налази у Каменичкој 6, где је од почетка педесетих година

прошлог века. Први кораци у оснивању могу се наћи у 1853. години када је Јосиф Панчић почео да предаје на Катедри за јестаственицу при Лицеју. Ту је затекао само три књиге из природних наука. Панчић, професор Јован Жујовић и њихови следбеници увећавали су збирке. Фонд данас има око 75.000 библиотечких јединица, међу њима и монографије на јапанском и кинеском језику. Најбројнији корисници су студенти који пишу семинарске или завршне радове.

– Наша библиотека је међу најстаријим геолошким библиотекама на свету. Изузетно је вредна због књига и часописа који се не могу наћи у европским престоницама, неких чак нема у међународним датотекама. Књиге можда и постоје, али нису унете у светски каталог. Радимо на томе да у систем COBISS унесемо што више грађе, посебно старих страних књига. Важно је да буде транспарентно и да се види шта имамо – казала је Марина Букавац, библиотекар.

Остало је забележено да је школске 1891/1892. године фонд имао 720 књига. Библиотеку је напустило 17 лица – десет наставника, пет ђака и два рударска инжењера. Ван библиотечких просторија коришћене су 62 књиге. Најстарија књига је из 1754. године. Дело о фосилним жељезима, објављено у Паризу, написао је Јакоб Теодор Клајн.

Издаваштво департамана за регионалну геологију и палеонтологију траје од 1888. године када је Жујевић са сарадницима покренуо „Геолошке анале Балканскога полуострва“. Овај први геолошки и природњачки часопис у југоисточној Европи омогућио је обимну међународну размену обогатило фонд.

Библиотека Департамана за минералологију, кристалографију, петрологију и геохемију налази се на Студентском тргу 16. Њена основа постављена је 1889. године када је Минералолошко кабинету реорганизацијом уступљено 68 минералолошких књига и часописа. Према речима Татјане Дутине, дипломираног библиотекара, корисницима је данас на располагању око 16.500 библиотечких јединица. Фонд има 115 наслова различитих часописа. Уз уџбенике и часописе најтраженије су библиографије и споменице.

Прве заведене књиге Централне библиотеке прате датуме обједињавања две блиске науке и оснивања јединствене образовне институције средином прошлог века. Библиотеку у матичној установи чине фонд Рударског одсека и фондови

■ **Биљана Рујевић**

Геолошког одсека, односно хидрогеолошког фонд, фонд економске геологије и општи геолошки фонд са геотехником и геофизиком, као и фонд докторских и магистарских теза. Као средишна, библиотека у Ђушиној 7 чува и депозитна издања свега што РФФ објави. На полицама је око 23.000 књига и више од 17.000 бројева часописа. Годишње се упише око 150 нових корисника. Посао је најобимнији почетком јесени.

– Поред редовног посла на обради и издавању књига, реализујемо међубиблиотечку позајмицу према потребама корисника, пружамо подршку у области вредновања научно-истраживачког рада, уређивања и валидације метаподатака у репозиторијуму и на порталу еНаука. Докторандима помажемо при финалном формирању дисертација, а потом спроводимо све неопходне кораке у процедури до одбране дисертације – навела је др Биљана Рујевић, дипломирани библиотекар.

Широком домену библиотечко-информационе делатности припадају и организовање годишњих промоција издања РФФ-а, као и

координација доставе обавезних електронских и штампаних примерака Народној библиотеци Србије и обавезног академског примерка публикација Универзитетској библиотеци „Светозар Марковић“. Један од сегмената рада чини и едукација бруцоша и студената који пишу семинарске радове у области коришћења библиотечких сервиса и претраге ресурса у отвореном приступу.

– Данас у библиотекарству има много више информатике него што се могло наслутити пре само десет година. Често се сусрећемо са новим задацима и пословима. У великим библиотекама организациона структура је другачија и свако има свој сектор, док ми функционисемо тако да сви радимо све. Занимљиво је и динамично – сумира утиске Соња Бибић, књижничар.

Централну библиотеку могу да користе сви заинтересовани грађани, али се грађа, попут оне из фонда докторских дисертација и магистарских теза, може користити само у читаоници. Радови запослених, докторске дисертације, дипломски и мастер радови депонују се у електронској форми у институционални репозиторијум РФФ-а. Овим путем је доступно више од 1.000

Угао хуманистике

У Централну библиотеку повремено долазе студенти Филозофског факултета. Историчари проучавају прошлост рударства ослањајући се на стари рударски фонд. За инжењере таква грађа није актуелна.

дигиталних објеката у отвореном приступу. Сви заинтересовани преко факултетског сајта могу да приступе овој дигиталној збирци, као и обједињеном електронском каталогу библиотека.

– Будућност библиотека видим у отворености, повезаности и размени информација и колекција. И актуелни токови иду у том смеру – додала је Биљана Рујевић.

М. Караџић

Вијугави пут књиге

Као део евакуације државних институција у Ниш у Првом светском рату, у транспорту Народне библиотеке нашло се места и за библиотеку Геолошког завода због значаја који је већ тада имала. Сандуци са материјалима обе библиотеке на крају су завршили у Софији. Не зна се како се то догодило. Претпоставља се да је Бугарима то био лак ратни плен. Са много тешкоћа књиге су враћене по завршетку рата. Инвентар Завода за палеонтологију, тиме и део библиотечког фонда, Немци су уништили 1944. године паљењем нове зграде Универзитета на Студентском тргу 3. Пред крај Другог светског рата библиотека је поново била у великој опасности јер је у припреми за повлачење из Београда један немачки војник ушао у Капетан Мишино здање са намером и опремом да га целог запали. Спасена је храброшћу и прибраношћу Миљана Мојашевића и Зарије Бешића, тадашњих асистената на Универзитету. Они су сачували библиотеку и целу зграду.

■ Једна од библиотечких просторија у Каменичкој 6

Треба времена да постанеш млад

Промоција збирке одабраних колумни чувеног новинара „Студија Б“ Велимира Веље Павловића, под насловом „Треба времена да постанеш млад“, у издању издавачке куће „Лом“, одржана је 12. септембра у лазаревачкој Модерној галерији.

На промоцији су говорили Катарина Павловић, супруга Веље Павловића, која је и уредник овог издања, Петар Јањатовић, музички новинар и рок критичар, и Зоран Костић Цане, фронтмен групе „Партибрејкерс“.

На почетку промоције Катарина је објаснила како је дошла на идеју да одабране текстове свог недавно преминулог супруга „спакује“ у једну књигу.

– Стално сам се враћала тим колумнама, изнова и изнова. Схватила сам да су оне и данас актуелне и да су боље од било чега што се у последње време објављује. Пре пет година одштампала сам их као поклон Вељи за рођендан. Сећам се да

сам их тада ручно укоричила. Осим тога што су емисије које је радио биле фантастичне и што је он као ТВ аутор и новинар био одличан, хтела сам да га људи упознају и у овом светлу. Наравно, он то није тада читао, али му је било драго што је тај поклон добио од мене – рекла је Катарина.

„Треба времена да постанеш млад“ садржи 54 колумне које је Павловић писао у периду од 2016. до 2018. године, а преко којих нас, као „добри дух Београда“, води кроз српску престоницу

и много даље од ње, на концерте и међу своје рокенрол и друге идоле – од Дилана, Ролингстоунса, Пикаса, Тесле, Тимотија Бајфорда, те Брејкерса, Џонија Штулића и Слобе Коњовића, до Платона, Питагоре, Гетеа, Ничеа, али и Нове године са својом породицом каква се славилa у његовом детињству, истакнуто је на промоцији.

Много је „искрица“ које Павловић помиње, а које ће читаоцу још више приближити величину овог култног новинара који је српској културној баштини

оставио емисије „Духовници“ и „Ниво 23“ емитоване на градској телевизији „Студио Б“.

Зоран Костић Цане рекао је да је Веља имао мисију да открива и интервјуише мудре духовнике које је проналазио по целом свету. С друге стране, мисија му је била и проналажење младих талентованих уметника, научника, и оних који су, према његовом мишљењу, заслужили да их јавност упозна, а који су после тога то и оправдали.

– Гостовати код њега у емисији значило је да даш више него што си мислио да поделиш са јавношћу – истакао је Костић.

Велимир Веља Павловић, новинар и телевизијски водитељ, матурирао је у Трећој београдској гимназији, студирао је математику, а дипломирао новинарство на Факултету политичких наука 1978. године. Павловић је од 1980. радио као новинар „Студија Б“, а писао је за „Време“, НИН, „Политикин забавник“, „Илустровану Политику“ и „Православље“.

М. Пауновић

■ Промоција књиге за рецитаторе

Трећа збирка поезије Данијеле Квас

У Градској библиотеци у Лазаревцу 31. августа одржана је промоција најновије збирке поезије за децу „Ето, рецитуймо“ завичајне ауторке Данијеле Квас. Реч је о трећој у низу збирки поезије професорке српског језика и књижевности, која је 2011. објавила „Читанку за рецитаторе“ и „Рецитанку“ 2021, такође у издању лазаревачке библиотеке. Песме из прве две збирке постале су познате широм Србије и побеђују на такмичењима рецитатора.

Нове стихове рецитовали су полазници драмске секције Удружења музичара „Синкопа“. Осим ауторке, о песмама је говорила др Наташа Кљајић, књижевни критичар, која је истовремено и рецензент књиге.

– Колико забавне, Данијелине песме су истовремено и едукативне – уче нас да

прихватимо одбачене, будемо отворени и искрени, створимо отклон према извештачености и помодарству. Збирка промовише поезију која је истовремено лака као паперјаста облачић и снажна као вулканска ерупција, а у тој оксиморонској чаролији заправо и лежи њена несумњива поетска вредност – написала је др Кљајић у рецензији.

Илустрације је радила др Јефимија Стоичић, професор на факултету уметности у Нишу. Ауторка истиче да су јој илустрације важне, и да све што је за децу треба да буде лепо и квалитетно.

– Илустрације подстичу родитеље да се путем књиге поново друже са својом децом, да се детету чита и одговара на питања – сматра Данијела.

Складно повезујући осетљиву природу деце са својим богатим

педагошким искуством дугим скоро две деценије, ауторка је успела да у десет песама различитих жанрова приђе деци, па се стиче утисак да и саме песме проговарају из дечје душе и носе део њихове животне радости. Инспирацију за писање проналази у раду са децом, не само кроз своја предавања већ се труди да препозна њихове емоције и помогне им да превазиђу проблеме.

Данијела је и аутор радионице за децу „Прсти“ која је до сада реализована више од 30 пута, а намењена је групи од 30 деце од предшколског узраста до шестог разреда. Циљ радионице је да се најмлађима приближи поезија кроз метафору. Указивањем на то како је сваки прст различит, несавршен, долази се до закључка да су и људи различити и несавршени унутар мањих и

већих заједница, али да морају да се међусобно поштују и воле. Радионица је до сада реализована са предшколским групама вртића и у већини школа на територији лазаревачке општине.

А. Тошић

Похвале

Данијела Квас је проглашена за једну од најбољих професорки онлајн наставе за време епидемије корона вируса. За реализацију тог облика наставе није се сама пријавила – ангажовало ју је Министарство просвете, науке и технолошког развоја на основу најбоље пролазности њених ђака у Србији приликом уписа у средње школе. Похвале за свој рад добила је и од универзитетских професора и академика који су са својом децом пратили њена предавања.

Смехоград

Бројни и разнолики програми привукли су пажњу деце свих узраста

У Лазаревцу је од 12. до 14. септембра одржан 35. Међународни фестивал хумора за децу, традиционална манифестација јединствена у Србији по томе што деценијама афирмише хумор и стваралаштво за децу.

Међународни фестивал хумора за децу почео је стручним скупом посвећеним Миловану Данојлићу. Присутне госте, добитнике награда и представнике Градске општине Лазаревац поздравила је Јасмина Иванковић, директорка Библиотеке „Димитрије Туцовић“, док је традиционалну „Смеходошлицу“ прочитала Радмила Булатовић, почасна директорка фестивала. „Прогласом фестивала“ аутора Алека Маријана, званично је почела ова манифестација „ведрога духа детињства“. Бојан Стевић, председник ГО Лазаревац, предао је кључеве града Урошу Радосављевићу, ученику четвртог разреда ОШ „Кнез Лазар“, што је симболично означило

тродневну владавину деце Лазаревца.

Овогодишњи добитник „Златног Гашиног пера“ је песник Бранко Стевановић, док је награду „Сребрно Гашино перо“ за најдуховитију књигу за децу добио Душко Домановић за дело „Наврх дима из димњака“.

И ове године бројни и разнолики програми привукли су пажњу деце свих узраста. Првог дана фестивала представљена је нова „Гашина“ књига „Ја сам био, хајде мало и ти“ прошлогодишњег добитника „Златног Гашиног пера“ Пеђе Трајковића. На дечјем одељењу библиотеке организована је књижевна радионица за развој и богаћење културе изражавања у којој су учествовали ученици петог разреда ОШ „Војислав Вока Савић“, као и радионица у оквиру васпитно-образовног пројекта „Читалићи“ који за циљ има развијање вештине читања, разумевање прочитаног и писмено изражавање у којој су учествовали ученици другог разреда ОШ „Војислав Вока Савић“.

Другог дана фестивала у библиотеци је одржан стручни скуп „Не зна хумор за старост и умор“ – о стваралаштву за децу Милована Данојлића чији је модератор била проф. др Зорана Опачић. Зборник радова свих излагача биће традиционално објављен у едицији „Златна пера“ коју већ пету годину заредом

издају библиотека и Међународни фестивал хумора за децу. У оквиру фестивала представљена је збирка песама „Лазаревац је дечји Лазарсмех“, као и најновија књига Тода Николетића „Девојчица са бисерном сузом“.

Писци за децу Бранко Стевановић, Душко Домановић, Шимо Ешић, Гордана Малетић, Бошко Ломовић, Данијела Квас, Драгомир Ђулафић, Гордана Тимотијевић, Дејан Алексић и Виолета Јовић током манифестације посетили су основне школе на територији лазаревачке општине и том приликом ученици су се упознали са стваралаштвом писаца и уживали у дружењу са њима. У библиотеци је одржано дружење малишана из вртића „Ива и Маша“ са писцима Славком Петковићем Грујичићем и Душком Домановићем, док је у двористишту ПУ „Ракила Котаров Вука“ одржана традиционална Кликерјада „То знам и умам“.

Највећу пажњу и најбројније учеснике као и увек привукао је маскенбал у Карађорђевој улици. Бане Росић – „Летећа гитара“ и Тоде Николетић забављали су публику завршеног дана фестивала на бини испред Рударске чесме. Фестивал хумора за децу завршен је доделом награда за најбоље маске и пратећим забавним програмом.

М. Павловић

Рекордан број првака

Нова школска година почела је 1. септембра за готово 600 нових ђака на територији Градске општине Лазаревац. Највећи број нових ученика уписала је основна школа „Дуле Караклајић“, чак 132 првака, затим ОШ „Војислав Вока Савић“ – 123 и ОШ „Кнез Лазар“ – 118 ученика.

На дан почетка школске године, уз низ свечаности којима је обележен пријем првака, председник ГО Лазаревац Бојан Стевић симболично је уручио кључеве балон сале директору ОШ „Војислав Вока Савић“ Ненаду Живановићу и тако ученицима школе предао на коришћење овај недавно изграђени објекат. Сала је опремљена кошевима, головима, има одбојкашку мрежу, гимнастичке справе, свлачионице, мокри чвор и туш кабине. Коришћењем сале ученицима нижих разреда биће олакшано извођење наставе физичког васпитања, а биће ослобођен и одређени број термина у Спортско-рекреативном центру „Колубара“, за тренинге професионалних спортских клубова. У плану је и реновирање најстарије школе у Лазаревцу, али и других образовних институција на територији општине.

Према предлогу Министарства просвете, почетак ове школске године обележен је изменама у програму, па су прве недеље наставе усмерене на разговор са ученицима о међусобном поштовању, различитостима и плановима.

Гимназија у Лазаревцу из својих клубова је испратила претходну генерацију, а два одељења природно-математичког смера сигурно ће се дуго памтити. Од 29 ученика одељења IV4 чак 26 уписало је државне факултете, од чега 23 на терет буџета. Одељење IV5 може се похвалити са 26 ученика који су уписали жељене државне факултете, од чега је 22 уписало на терет буџета. Професори истичу ову изузетну групу младих људи за коју су сигурни да ће наставити да нижу успехе у даљем школовању.

А. Тошић

Последњи валцер

Тешко је данас и замислити еуфорију која је завладала пред варљиво лето 1968. године и отварање олимпијског базена у центру вароши. Иако је затворено после само пет година, ово окупљалиште обележило је једно време о коме старији мештани и данас говоре са осмехом на лицу

припијеној уз извајано тело и црвеним шпицастим ципелицама на високу штиклу, Рудовачка Софија Лорен. Тако су је представљали њени суграђани свима који су из неког разлога слабо познавали прилике у њиховој малој вароши.

Док су је мушки погледи, знајући за цаку, само чежњиво меркали, самоувереним корацима кренула је ка свом резервисаном месту у дну сале, када јој је пришао један наочит младић из Аранђеловца и замолио је за плес.

Живан Сарамандић у том тренутку никако није могао да зна да Милева већ има свог верног пратиоца. Умало није дошло до великог инцидента када је талентованом певачу пришао Милован, познатији по надимку Дикован, власник кафане „Три тополе“, јасно му стављајући до знања да је лепотица коју је пресрео већ одавно заузета.

Сусрет младог кафеџије и перспективног оперског певача није једина спона која је везивала прву рударску колонију изграђену у држави после Другог светског рата с једне и класичну музику с друге стране. Игром случаја, неколико заосталих немачких ратних заробљеника, који су радили на изградњи пута кроз Рудовце средином педесетих година прошлог века, били су чланови филхармоније. Дању су пијуком развијали камење, а ноћу би у мензи рударима свирали Штраусове валцере.

олимпијског базена у центру вароши. То је било више од атракције. У то време само неколико градова у целој Југославији имало је базен. Онај олимпијски постојао је још само у Београду. А ствар је постала још занимљивија када се придода и могућност да се на бетонском купалишту први пут у купаћем костиму јавно појави и лепа Милева.

– Када је почетком шездесетих преграђена река Бистрица, Рудовци су

У великој сали радничке мензе у Рудовцима тек што је започео празнични бал. Кроз несмотрено размакнуте завесе од бордо маркизета, с времена на време помањале би се ситне дечје главице, приљубљене уз излоге темељно изгланчане штампарском хартијом давно прочитаних издања дневног листа „Политика“. Непрепознатљива лица тих будућих балских принцеза била су скривена белим пуфнастим флекама, које су на беспрекорно чистим стаклима остављале својим, од великог узбуђења, прилично скраћеним дахом.

■ Рудовачка Софија Лорен

Онда се на терцо-подијуму, изливеном од бетона с насумично разбацаним пепито мермерним флекама, појавила Милева Давидовић. У црној хаљини до земље,

■ Трансверзала

Иако Рудовчанима очигледно није недостајало узбуђења, тешко је данас и замислити еуфорију која је завладала пред варљиво лето 1968. године и отварање

Базени за гашење пожара

Први београдски јавни базен изграђен је 1904. године на Дорћолу, у Душановој улици, у оквиру Крсмановићевог купатила. Био је димензија 25 са 12 метара, имао је скакаоницу и забавне садржаје. Од 1929. до 1935. године грађен је други јавни базен који се налазио на ДИФ-у. Нове јавне базене добили смо тек на крају Другог светског рата, на чудан начин. Наиме, због честих бомбардовања савезника немачка окупациона власт одлучила је да на неколико локација изгради велике отворене базене као резервоаре воде за гашење пожара, које су грађани користили и као базене за купање. Сви су затрпани до 1950. године. Први базен олимпијских димензија саграђен је на Ташмајдану 1961. године. Званично отварање „поқварила“ су вече раније тројица младића, Братислав Петковић, касније српски министар културе, каскадер Миомир Радовић Пиги и Аџика Калинић, који су прескочили ограду, попели се на скакаоницу и први скочили у воду. Народна милиција их је одмах привела због кршења протокола јер нису сачekali да „другови“ званично отворе базен.

добили купалиште које је наликовало базену. Био је то земљани резервоар одакле се црпла вода за парне локомотиве које су превозиле угаљ у руднику „Колубара“ – присећа се рођена Рудовчанка сликарка Гроздана Ранковић (74).

Како било да било, отварањем базена створена је култна рудовачка трансверзала – од кафане „Три тополе“, преко дома културе, па поред радничке „балске“ мензе све до врха вароши и правог правичијатог базена за купање. Објекат је изграђен о трошку рудника „Колубара“, са идејом да служи за рекреацију радника који су са свих страна били сакупљени у колонији. Било је ту Хрвата, Срба, Словенаца, Македонаца, али и Немаца, Мађара, Руса. Што би се рекло – свет у малом.

Базен је био дуг 50, широк 30 метара и дубок преко четири метра, али се на његовом почетку налазио и плићак у коме су без проблема могли да се брчкају и непливачи. У кругу базена налазило се десетак кабина за пресвлачење и још неколико за туширање. Ту је био и један кош који је постављен на идеју Зорана Живковића, тада већ прослављеног кошаркаша прве лиге, рођеног у Рудовцима.

Заштитно лице базена био је Радивоје Ранковић, у то време најстарији рудар из јаме „Пркосава“. Радећи испод земље добио је неку тешку болест, па му је управа рудника доделила ново радно место – продавао је улазнице и био задужен за хигијену.

Вода се мењала на сваких двадесетак дана, па се зато чика Радивоје бринуо да она буде увек чиста. Предвече, када сви оду, он би у воду убацио две-три лопате креча, за сваки случај, да побије бактерије. Патентирао је и справу за чишћење површине воде. Била је то багремова мотка, дугачка пет-шест метара, на чији је крај био закачен риболовачки мередов.

– Знали смо да би нас чикара наградио бесплатном улазницом ако бисмо му у том

послу помогли. Због тога је на крају радног времена, када зађе сунце, испред базена увек било пуно дечурлије спремне да засуче рукаве – сећа се Златко Сарић (65) свог најранијег детињства.

Кад би завршио „рударску“ шихту на базену, Радивоје би обукао одело, белу уштиркану кошуљу, ставио машину и шешир, и тако господски обучен одлазио у кафану код Дикована где је продавао листиће за томболу.

Бата Станков био је први спасилац. У војсци је био ронилац, па га је то на најбољи начин квалификовало за ову важну дужност. Причало се да је имао највећи капацитет плућа од свих војника који су служили народну армију.

– Уместо да „вади“ непливаче – он их је убацивао у базен. Уз његову необичну методу многи су Рудовчани напречац научили да пливају – прича кроз шалу сликаркина рођена сестра, Рада Ранковић (73).

У то време лево крило „Радничког“ Ранислав Пантелић Кљука важио је за највећу атракцију. Изводио је прелом најбоље на свету, а после сваког скока увек би преронио базен уздуж и попреко, пре него што би, уз често велики аплауз присутних, изронио на површину.

Остаће забележено и да је прву гуму, и то ону аутомобилску, на базен донео Буда Николић, чији је отац у то време једини имао кола у крају. „Принц“ је остао на клоцновима, али је зато Буда два-три дана био главна фаца међу девојчицама.

■ Чија је Милева?

После разних перипетија, због недостатка пијаће воде и мана система за пречишћавање, базен је коначно затворен 1973. године, само пет сезона након свечаног отварања. Последњи пут био је напуњен до пола и то киселом водом. Али је пропао и тај, као и неколико других покушаја касније, да се базену врати стара слава.

У исто време када је базен затворен и рударска колонија почела је да губи свој значај, а све важне институције пресељене су у Лазаревац. Чак је и табла која означава место померена стотинак метара, па је тако испало да се базен никада није ни налазио на територији Рудоваца, већ у атару комшијског села Мали Црљени.

– То је класичан комплекс, имали су неког свог одборника у општини, па су померили таблу. Сада тврде да су се мензе и базен одувек налази на њиховој територији. Није него... Цврц, Милојка. Ма, ето им га сад. Док је ваљао, био је само наш – каже с поносом Рада Ранковић.

Потпуно другачије мишљење влада у суседном селу. Некадашњи председник Месне заједнице Владимир Степановић (74), звани Врбац, тврди да је табла тек сад закопана на правом месту и да је тако решена дугогодишња неправда.

– По катастру базен и радничка менза увек су били наши. Ту дилеме нема. Уосталом, и Милева није из Рудоваца. Тамо се удала, али је рођена у Малим Црљенима – циничним подсмехом хвалише се Врбац.

Базен је због солидне градње опстао свих ових година, сем што је зарастао у коров. Лепа Милева никада није дошла на купање, ни показала своје витко извајано тело. Злобници кажу да се газда Дикован ипак држао знатно конзервативнијих начела него што се то могло површно закључити на основу његовог начина живота. „Балску“ мензу пазарио је неки приватник и претворио је у продавницу. На згради дома културе постављена је пластична столарија, а кафана „Три тополе“ добила је нуспросторије, у којима се данас налази кладионица.

Д. Ђорђевић

Малишани окупљени око спортских штандова

До краја године ова манифестација биће организована у свих 17 градских општина на територији Града Београда

Први Сајам спорта, који је у организацији Града Београда и Градске општине Лазаревац одржан 12. септембра на тргу испред Рударске чесме, окупио је велики број Лазаревчана и изазвао велико интересовање најмлађих. Према проценама, манифестација је окупила скоро 1.000 деце различитог узраста из 22 спортска клуба и три основне школе.

Небојша Јевремовић, генерални секретар Спортског савеза Београда, каже да је циљ манифестације, која се ове године први пут организује у свим градским општинама, да

се што више деце школског узраста укључи у спорт.

– Деца школског узраста све су мање заинтересована за активно бављење спортом. Уверени смо да ће акција подстаћи школску омладину да се укључи у систем спорта, или бар започне редовне физичке активности – каже Јевремовић.

У договору с Олимпијским комитетом Србије, у склопу манифестације упоредо се одвија и акција „Буди олимпијац“. Кроз такмичарски програм учесници се упознају с историјом спорта, олимпијским вредностима и знаменитостима Београда.

Низом демонстрационих вежби, спортски клубови са територије градске општине представили су свој рад. Посетиоци манифестације су тако имали одличну прилику да се упознају са тренерима и правилима рада у различитим врстама спортова, што ће им у будућности помоћи да се, сходно својим интересовањима, одлуче за онај који им највише одговара.

Д. Ђорђевић

■ У сусрет јесени

Корак ближе здрављу

У суботу 23. септембра Планинарско друштво „Вис“, у сарадњи са Савезом спортова под покровитељством Градске општине Лазаревац седамнаести пут организује манифестацију „Шетамо за здравље – у сусрет јесени“. Манифестација се одвија паралелно са Даном пешачења у организацији Планинарског савеза Србије, тако да ће тог дана шетати цела Србија. Циљ је промоција здравог начина живота кроз пешачење и активности везане за природу. Акција се одвија у четири варијанте на стазама прилагођеним психофизичкој снази и узрасту ученика, од стазе „Полетарац“ дуге шест километара, преко стазе „Јуниор“ дуге око 11 километара, „Лазаревачки видици“ на дужини од 16 километара, до стазе „Шанчевима Колубарске битке“, дуге око 26 километара. Чланови Планинарског друштва и Планинарског савеза Србије позивају заинтересоване суграђане свих узраста да им се придруже. Традиционално окупљање ученика ће почети у осам часова испред Градске општине Лазаревац, док ће се на шетњу кренути у девет часова.

А. Т.

■ Градски парк

Право место за дружење и хуманост

Почетком септембра у лазаревачком Градском парку одржана је културно-спортска манифестација коју су, са жељом да се међу младима подстичу брига о здрављу и хуманост, али и да овај простор више заживи међу суграђанима, организовали Центар за културу и Плесни клуб „Колус“.

За најмлађу, али и нешто старију децу, и њихове родитеље који су се у великом броју окупили током недељног поподнева организоване су различите спортске и забавне активности – одиграни су кошаркашки и одбојкашки мечеви, приказане су плесне тачке и карате вештине, а деца су имала прилику да се опробају у јахању. На неколико штандова организована је продаја дечјих радова, а сав приход намењен је у хуманитарне сврхе.

Р. К.

/// Фото: Милан Цвијетић

CIP – Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд 658(497.11)(085.3)
ЕЛЕКТРОПРИВРЕДА Србије Енергија Колубара ЕПС Енергија Колубара / главни и одговорни уредник Ана Павловић. -
2017, бр. 1 (нов.) - . - Лазаревац : Електропривреда Србије, 2017- (Инђија : Komazes copy). - 30 cm
Месечно. - Је наставак: Колубара (Лазаревац) = ISSN 1451-2890
ISSN 2560-5143 = ЕПС Енергија Колубара
COBISS.SR-ID 250299404

